

Balıkçılık Teknolojisi Mezunlarının Memnuniyet ve İstihdam Araştırması: ÇOMÜ Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu Örneği

Satisfaction and Employment Research of Fisheries Technology Graduates: The Case Study of the ÇOMÜ Gökçeada School of Applied Sciences

Sorumlu Yazar

Sebahattin ERGÜN

sergun@comu.edu.tr

 0000-0002-9077-9438

Yazar

Ömer ZORLU

zorlu_omer@hotmail.com

 0000-0002-9077-9438

Yazar

Zayde AYVAZ

zaydealcicek@gmail.com

 0000-0002-8102-0577

ÖZET

Bu çalışmanın amacı, Su Ürünleri Teknolojisi Lisans Programı mezunlarının istihdam, kariyer ve memnuniyet durumlarını bir anket yardımıyla incelemektir. Bu amaçla Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (GUBY), Su Ürünleri Teknolojisi Bölümü'nden 2014-2018 yılında mezun olan öğrenciler; yaş aralıkları, cinsiyetler, bölümü gönüllü olarak seçip seçmedikleri, memnuniyet düzeyleri, herhangi bir işte çalışıp çalışmadıkları, iş alanlarının mezun oldukları bölümle ilgili olup olmadığı ve bölümü tavsiye edip etmedikleri sorulmuştur. Ankete 92 kişi katıldı. Formlar katılımcılara yüz yüze veya sosyal medya (Facebook, Twitter, Instagram ve WhatsApp) aracılığıyla ulaştırılmıştır. Anket sonuçlarına göre bölüme gönüllü olarak gelen öğrencilerin oranı %34.8, mezun oldukları alanda çalışmak isteyenlerin oranı ise %28.8'dir. Mezunların büyük çoğunluğu (%71.7) farklı alanlarda iş bulmuştur. Mezun olunan bölümden memnun olanların oranının %33.7 ve bunun bir etkisi olarak bölümü tavsiye edenlerin oranının ise %29.3 ile benzer olduğu görülmektedir. Araştırmanın sonuçlarına göre kariyer tercihinde en önemli adımlardan biri olan yükseköğretim geçiş sürecinde kişinin kariyer ve hedeflerine uygun bölümü seçmesinin önemli olduğu görülmektedir.

Anahtar kelimeler: Balıkçılık Teknolojisi, anket, tercih, memnuniyet, kariyer

Gönderilme Tarihi :

23 Aralık 2021

Kabul Tarihi :

09 Ağustos 2022

ABSTRACT

The aim of this study is to examine the employment, career and satisfaction status of the graduates of the Fisheries Technology Undergraduate Program with the help of a questionnaire. For this purpose, students who graduated from Çanakkale Onsekiz Mart University Gökçeada School of Applied Sciences (GUBY), Fisheries Technology Department in 2014-2018; Age ranges, genders, whether they chose the department voluntarily, their satisfaction levels, whether they worked in any job, whether their field of work was related to the department they graduated from, and whether they recommended the department were asked through a questionnaire. 92 people participated in the survey. The forms were delivered to the participants face-to-face or through social media (Facebook, Twitter, Instagram and WhatsApp). According to the results of the survey, the rate of students coming to the department voluntarily is 34.8%, and similarly, the rate of willingness to work in the field they graduated from is 28.8%. Majority of the graduates (71.7%) found employment in different fields. It is seen that the rate of participants who are satisfied with the department they graduated from is 33.7% and the rate of participants who recommend the department as an effect of this is similar with 29.3%. According to the results of the study, it is seen that it is important to choose the department appropriate to one's career and goals during the transition to higher education, which is one of the most important steps in career preference.

Keywords: Fishery Technology, Questionnaire, Preference, Satisfaction, Career

GİRİŞ

Doğal kaynakların doğru ve sürdürülebilir biçimde kullanım zorunluluğunun yanı sıra beşerî kaynakların da aynı özveri ile değerlendirilmesi, çağdaş uygarlık düzeyine ulaşabilmek için önem arz etmektedir. Bu amaçla, doğal kaynakların sürdürülebilir kullanımında nitelikli elemanların istihdamı büyük önem taşımaktadır (Savaşır, 1999; Tan, Seki ve Akbulut, 2014).

İstihdam, kelime anlamı olarak; gücü ve isteği olan bireylerin, belirli bir ücret karşılığında yapacağı hizmetle-

rinden yararlanılmasıdır. Doğru yönlendirme ile eğitilen bireylerin, uzmanlık alanlarına göre istihdam edilerek, belirlenen amaca göre hizmet vermesi beklenmektedir. Bir ülkenin sosyal durumu ve ekonomik kalkınmışlık düzeyi ve istikrarı, istihdam ile doğrudan ilişkilidir (Savaşır, 1999). Özellikle genç nüfusun çalışma hayatına kazandırılması, ekonomik kalkınma perspektifleri için önem arz etmektedir (Çakır ve Kellevezir, 2020)

Ülkemiz, bulunduğu iklim kuşağı ve coğrafik avantajları yanında, üç tarafı denizlerle çevrili olması ve içsu kaynakları potansiyeli ile su ürünleri avcılığı ve yetiştiriciliğinde önemli avantajlara sahiptir. Sektörün büyümesiyle birlikte, bu alanda her gün daha fazla kalifiye elemana ihtiyaç duyulmaktadır (Tan vd., 2014; Yeşilayer, Şenol, Coşkun, 2016; Bağcıyan, 2019).

Dünya genelinde su kaynaklarının etkili ve sürdürülebilir kullanımı ile ilgili önemli duyurular ve uyarılar yapılmaktadır. Bu nedenle bu kaynakların belirli bir usul ve uzmanlık ile değerlendirilmesi elzemdir. Bu amaçla, öğrenim gören Su Ürünleri Mühendisleri ve Teknikerleri, Su Bilimciler, Balıkçılık Teknoloji Uzmanları ve Teknikerleri, Deniz Bilimleri Teknikerleri mezun olduktan sonra, belirli imkânlar çerçevesinde eğitimlerine uygun olarak istihdam edilmeleri beklenmektedir (Yeşilayer vd., 2016; Bağcıyan, 2019).

İstihdam edilen bireylerin çalıştığı işten memnuniyeti, uzmanlık alanında hizmet verebilmesi ve bunun karşılığını alabilmesi ile doğrudan ilgilidir. İşverenin memnuniyeti ise çalışanın donanımlı ve istekli olarak kurumuna fayda sağlaması ile ilişkilidir. Bununla birlikte çalışma mutluluğunun iş doyumundan farklı olduğunu söylemek mümkündür (Wright ve Doherty, 1998). İş doyumunu, iş karşılığında elde edilen ücret, çalışma alanı ve sağlanan faydalarla ölçülebilir iken çalışma mutluluğu ise, tatmin durumunun bir parçasıdır. İş tatmininden farklı olarak çalışma mutluluğu, kişinin çalışırken hissetmiş olduğu mutluluğu ve aynı zamanda kişisel ve çevresel boyutlarını gösterir (Warr, 1990). Her anlamda, memnuniyet kavramı bireysel olarak değişim göstermektedir (Uzgören ve Uzgören, 2015).

Ülkemizde, yükseköğretim mezunu bireylerin işgücüne katılım oranı %80,2 iken bu oran mesleki veya teknik lise mezunlarında ise %66,1, lise mezunlarında %54,2 düzeyinde olduğu, eğitim seviyesi düştükçe işgücüne katılımın azaldığı, lise düzeyi altındaki eğitimlilerde %48,8 ve okur-yazar olmayan grupta %18,2 olduğu görülmektedir (Anonim, 2018b; Erikli ve Bayat, 2019). Bağcıvan (2019) tarafından yapılan ve Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği Bölümü mezunlarının istihdam durumlarının araştırıldığı çalışmada; mezunların %67,35'inin çalıştığı işini değiştirmek istemediği ve %91,5'i ise kamuda yeterince istihdam edilmediklerini düşündüklerini belirtmişlerdir.

Bu çalışmada, Balıkçılık Teknolojisi Bölümü mezunlarının memnuniyet ve istihdam edilme durumlarının incelenmesi amacı ile Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu 2014-2018 yılları arasında mezun olan katılımcılara yönelik bir anket çalışması düzenlenmiştir.

MATERYAL ve YÖNTEM

Araştırmanın evrenini, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi (ÇOMÜ) Gökçeada Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu (GUBY) Balıkçılık Teknolojisi Bölümü'nden 2014-2018 yılları arasında mezun olan toplam 92 öğrenci oluşturmaktadır. Mezun tüm öğrencilerin katılımının sağlandığı çalışmada veri toplama aracı olarak anket yöntemi kullanılmış ve Tablo 1'de verilen sorular yöneltilmiştir.

Tablo 1. Balıkçılık teknolojisi mezunlarına yöneltilen anket soruları

1 – Yaşınız? ☐ 20 – 24 ☐ 25 – 29 ☐ 30 ve üstü
2 – Cinsiyetiniz? ☐ Kadın ☐ Erkek
3 – Mezun olduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz? ☐ Evet, kendim isteyerek seçtim ☐ Hayır, başkalarının tavsiyesi üzerine seçtim ☐ Puanım bu bölüme tutuyordu ondan seçtim
4 – Mezun olduğunuz lisans programından memnun musunuz? ☐ Memnunum ☐ Memnun değilim ☐ Kararsızım
5 – Çalışıyor musunuz? ☐ Evet ☐ Hayır
6 – Kendi bölümünüzle ilgili alanda mı çalışmak istersiniz yoksa başka alanda mı? ☐ Kendi bölümümle ilgili alanda çalışmak isterim ☐ Başka alanda çalışmak isterim
7 – Mezun olduğunuz bölümle ilgili iş olanakları bulabildiniz mi? ☐ Buldum ☐ Bulamadım
8 – Mezun olduğunuz bölümü tavsiye eder misiniz? ☐ Kesinlikle ederim ☐ Asla etmem ☐ Kararsızım

Anket formu, katılımcılara yüz yüze veya sosyal medya (Facebook, Twitter, Instagram ve WhatsApp) araçları ile ulaştırılmıştır. Anket, kişisel bilgiler, mezuniyet, istihdam, çalışma alanı ve memnuniyet olmak üzere dört ana tema altında düzenlenen sınıflamalı ölçek şeklinde düzenlenmiş toplam 8 kapalı uçlu sorudan oluşturulmuştur (Tablo 1).

Anket formu soruları, benzer konuda hazırlanan anket soruları (Uzgören ve Uzgören, 2015; Yeşilayer vd., 2016) modifiye edilerek hazırlanmıştır. Çalışma amacına uygun olarak öğrenci profili, tercih nedenleri, kariyeri süreci ve memnuniyet durumu ile ilgili toplam 8 sorudan oluşmaktadır. Doldurması 15 dakikadan fazla süren bir anket çok uzun kabul edildiği için (Houston, 2004) bu süre içerisinde cevaplanabilecek ve çalışmanın hedeflerine ulaşabilecek sorular tercih edilmiştir. Ankete verilen cevaplar tablolarda verilmiş ve grafiklerde gösterilerek elde edilen sonuçlar irdelenmiştir.

İstatistik Analiz

Katılımcıların anket sorularına verdikleri cevapların frekans dağılımları ve yüzde oranları ile bu soruların birbiriyle olan ilişkisinin ortaya konabilmesi için SPSS v23 paket programı kullanılarak Ki kare testi yapılmıştır.

Anket sorularının birbiri ile olan ilişkisini ortaya çıkarabilmek için Ki kare testi kullanılmıştır. Bu testten elde edilen alfa düzeyinin örneklem büyüklüğünden ne kadar etkilendiği ve buna bağlı güvenilirliğini ölçmek için ise Chramer's V değeri kullanılmıştır.

BULGULAR

İlk mezunlarını 2014 yılında veren Balıkçılık Teknolojisi Bölümü'nden 2018 yılı da dahil olmak üzere 92 öğrenci mezun olmuştur (Anonim, 2018a). Bu mezunların yıllara göre sayısal dağılımı Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. GUBY Balıkçılık Teknolojisi bölümünün yıllara göre öğrenci sayıları

Yıl	Öğrenci Sayısı
2014	20
2015	17
2016	25
2017	17
2018	13
TOPLAM (2014-2018)	92

Katılımcıların anket sorularına verdikleri cevapların yaygın frekans dağılımları Tablo 3'te verilmiştir. Buna göre katılımcıların %90'ı erkek olup en yaygın rastlanılan yaş aralığı (%73) ise 25-29 arasındadır. Katılımcıların bölümü seçme nedenlerini arasında yoğunluklu olarak yerleştirme puanlarının bu bölüme yeterli olmasından kaynaklandığı belirlenmiştir. Mezuniyet sonrası çalışma oranı %72 olarak

yüksek bulunmuştur. Ancak kendi mezun olduğu alanda çalışma oranı (%21) düşüktür. Katılımcıların çoğunluğunun (%55) bölümlerini tavsiye etmedikleri ve memnuniyet oranlarının düşük olduğu sonucuna varılmıştır. Bu oranlar ışığında memnuniyet ve istihdam arasındaki ilişki bir sonraki başlıkta incelenerek irdelenmiştir.

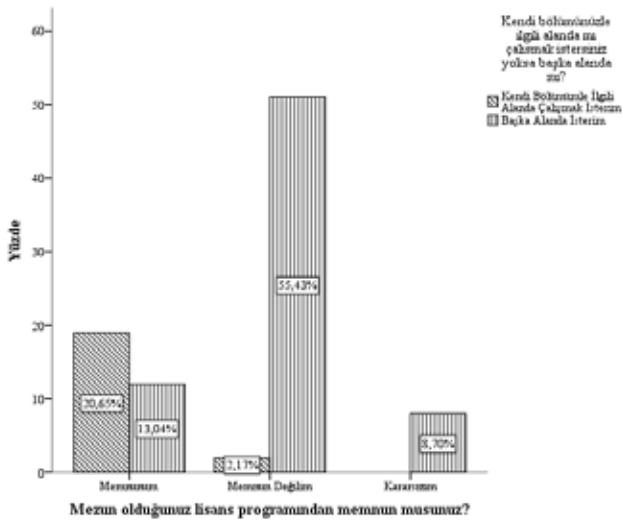
Tablo 3. Katılımcıların anket sorularına verdikleri cevapların frekans dağılımı (N=92)

	Frekans (f)	Göreceli frekans (Rel f)	Kümülatif f (cf)	Yüzdeler
Cinsiyet				
Kadın	9	0.10	92	100
Erkek	83	0.90	83	90
Yaş				
20-24	16	0.17	92	100
25-29	67	0.73	76	83
30 ve üstü	9	0.10	9	10
Mezun olduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz?				
Evet, kendim isteyerek seçtim	32	0.35	92	100
Hayır, başkalarının tavsiyesi üzerine seçtim	16	0.17	60	65
Puanım bu bölüme tutuyordu ondan seçtim	44	0.48	44	48
Çalışıyor musunuz?				
Evet	66	0.72	92	100
Hayır	26	0.28	26	28
Kendi bölümünüzle ilgili alanda mı çalışmak istersiniz yoksa başka bir alanda mı?				
Kendi bölümümle ilgili alanda çalışmak isterim	21	0.23	92	100
Başka alanda isterim	71	0.77	71	77
Mezun olduğunuz bölümle ilgili iş olanakları bulabildiniz mi?				
Buldum	19	0.21	92	100
Bulamadım	73	0.79	73	79
Mezun olduğunuz bölümü tavsiye eder misiniz?				
Kesinlikle ederim	27	0.29	92	100
Asla etmem	51	0.55	65	71
Kararsızım	14	0.15	14	15
Mezun olduğunuz lisans programından memnun musunuz?				
Memnunum	31	0.34	92	100
Memnun değilim	53	0.58	61	66
Kararsızım	8	0.09	8	9

Katılımcıların Memnuniyet Durumlarına Göre Anket Cevaplarının İncelenmesi

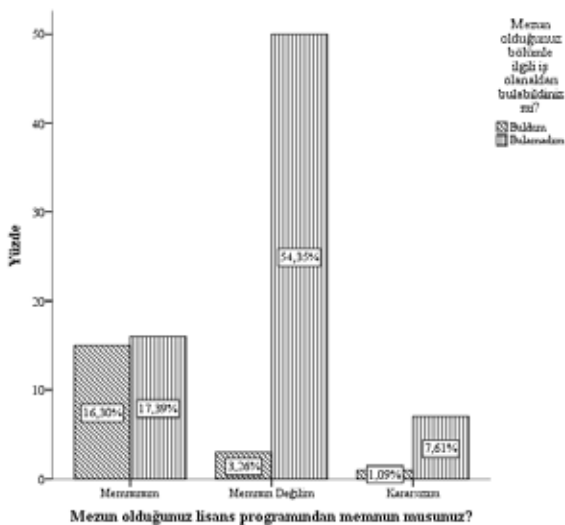
Ankete katılan toplam 92 katılımcının %77.2'si kendi bölümünden başka alanda çalışmak istediğini belirtmiştir (Şekil 1). Katılımcıların mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile "Kendi bölümünüzle ilgili alanda mı çalışmak istersiniz yoksa başka alanda mı?" sorusuna verdikleri cevap arasında istatistik olarak yüksek düzeyde fark bulunmuştur ($p < 0.00$). Buna göre, mezun olduğu bölüm-

den memnun olmayan katılımcıların %96.2'si başka alanda çalışmak istediğini bildirmiştir. Bununla birlikte memnun olanların ise %61.3'ü kendi bölümü ile ilgili alanda çalışmak istediği cevabını vermiştir. Memnun olup olmadığı konusunda kararsız olan katılımcıların tamamı başka alanda çalışmak istediğini bildirmiştir.

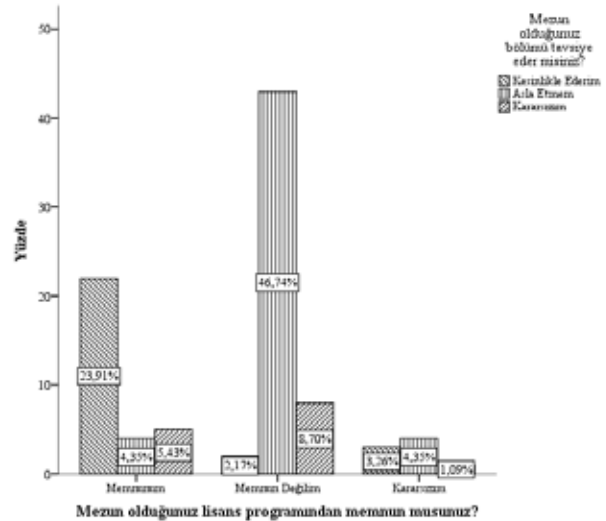
Şekil 1. Katılımcıların mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile “Mezun olduğunuz lisans programından memnun musunuz?” sorusuna verdikleri cevapların oranları

Mezun olduğu bölümle ilgili alanda iş bulabilen katılımcıların oranı %20.7 iken, farklı alanda iş bulanların oranı 79.3’tür. Bölümünden memnun olup olmama durumu ile kendi bölümüyle ilgili iş bulup-bulamama sorularına verilen cevaplar arasındaki fark istatistiki açıdan önemli bulunmuştur ($p < 0.01$). Mezun olduğu bölümden memnun olmadığını belirten katılımcıların %94.3’ü, kendi alanı ile ilgili bir iş bulamamıştır. Bununla birlikte kendi alanında iş bulan katılımcıların %51.6’sı bölümünden memnun olduğunu belirtmiştir. Memnun olup olmama konusunda kararsız olduğunu söyleyen katılımcıların ise %87.5’i kendi alanında bir iş olanağı bulamadığını bildirmiştir (Şekil 2).

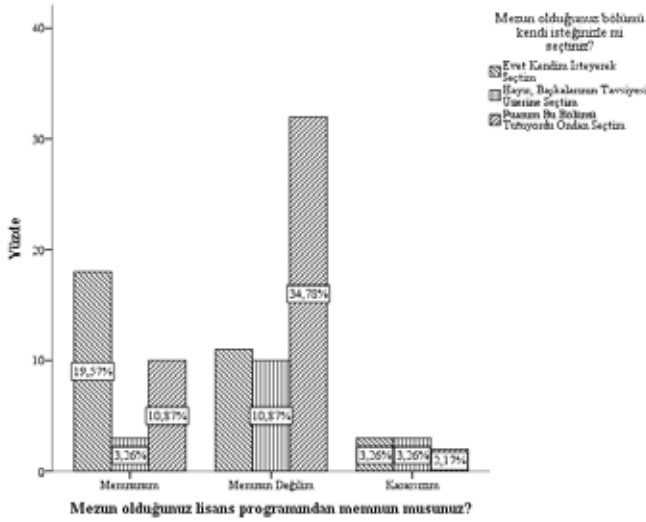
Şekil 2. Katılımcıların mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile “Mezun olduğunuz bölümle ilgili iş olanakları bulabildiniz mi?” sorusuna verdikleri cevapların oranları

Balıkçılık Teknolojisi Lisans programından mezun olan katılımcıların %55.4’ü “Mezun olduğunuz bölümü tavsiye edere misiniz?” sorusuna “Asla tavsiye etmem” cevabını verirken, %29.3’ü “Kesinlikle tavsiye ederim” ve %15.2’si ise kararsız olduğunu bildirmiştir. Mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile bölümü tavsiye edip etmemeleri cevapları arasında istatistik olarak önemli düzeyde fark bulunmuştur ($p < 0.05$). Buna göre mezunların, bölümünden memnun olmayanlarının %81.1’i bölümü asla tavsiye etmediklerini de bildirmiştir. Bununla birlikte memnun olmadığı halde bölümü tavsiye edenlerin oranı %3.8 iken, kararsız kalanların oranı %15.1’dir. Bölümünden memnun olanların ise %71’i bölümü kesinlikle tavsiye etmektedir. Ancak %12.9’u asla tavsiye etmezken %16.1’i kararsız olduğunu bildirmiştir. Bölümden memnun olup olmama konusunda kararsız kalanların ise %50’si bölümü asla tavsiye etmemiş ve %29.3’ü ise kesinlikle tavsiye ederim yanıtını vermiştir (Şekil 3).

Şekil 3. Katılımcıların mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile “Mezun olduğunuz bölümü tavsiye eder misiniz?” sorusuna verdikleri cevapların oranları

Mezun oldukları bölümü kendi isteği ile seçen katılımcıların oranı %34.8 iken, başkalarının tavsiyesi ile seçim yapanların oranı 17.4'tür. Ancak katılımcıların %47.8'i puanı bu bölümü kazanmaya yetecek kadar olduğu için tercih yapmıştır. Kendi isteği ile bölümü seçip seçmeme durumu ile bölümden memnun olma durumu arasında istatistiksel olarak çok önemli bir ilişki bulunmuştur ($p<0.00$). Buna göre, kendisi isteyerek bölümü seçenlerin %58.1'i bölümlerinden memnun olduklarını bildirmiştir. Memnun olmayanların %60.4'ü ise puanı tuttuğu için bu bölümü seçenlerden oluşmaktadır. Memnun olup olmadığı konusunda kararsız kalan katılımcıların %37.5'ü kendi isteğiyle ve %25'i puanı yettiği için tercih ettiğini belirtmiştir (Şekil 4).

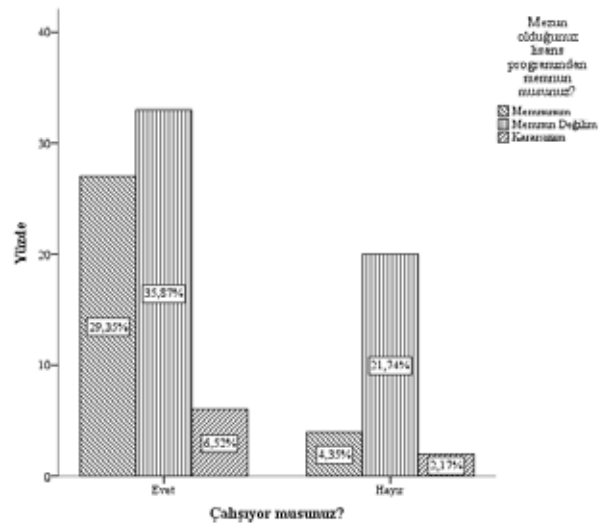

Şekil 4. Katılımcıların mezun oldukları bölümden memnun olup olmamaları ile "Mezun olduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz?" sorusuna verdikleri cevapların oranları

Katılımcıların İstihdam Edilme Durumlarına Göre Anket Cevaplarının İncelenmesi

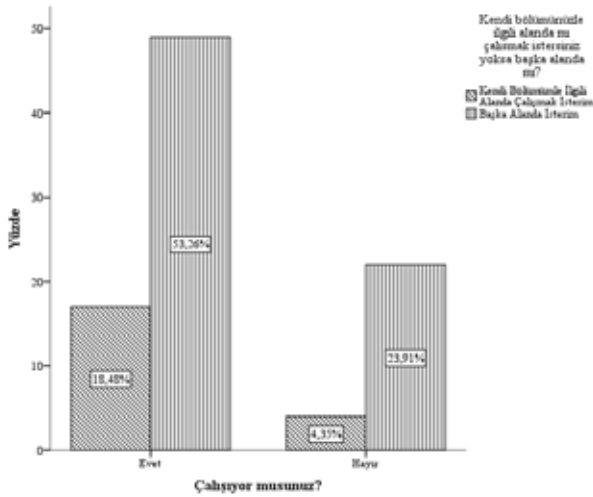
Katılımcıların %71.73'ü halihazırda bir işte çalışmaktadır ve çalışıp çalışmadıklarına göre memnuniyet durumlarının değiştiği görülmüştür. Buna göre, çalışan katılımcıların %50'si "Mezun olduğunuz lisans programından memnun musunuz?" sorusuna "Memnun değilim" yanıtını vermiştir. Bununla birlikte %40.9'u "Memnunum" ve %9.1'i ise "Kararsızım" şeklinde cevaplamıştır. Çalışmayan

katılımcılarda ise memnun olmama oranının yine yüksek olduğu gözlenmiştir (%15). Tüm katılımcıların memnuniyet oranı incelendiğinde ise %57.6'sının memnun olmadığı ve %33.7'sinin memnun olduğu, geri kalan %8.7'sinin ise kararsız olduğu bulunmuştur (Şekil 5). Katılımcıların çalışıp çalışmaması ile memnuniyetleri arasındaki fark istatistiksel olarak önemli olarak değerlendirilmiş ve örneklem büyüklüğünün bu sonuç üzerine etkisi orta düzeyde bulunmuştur ($p<0.05$, Chramer's $V=0.187$ $df=(4)$).

Şekil 5. Çalışma durumuna göre katılımcıların memnuniyet düzeyi

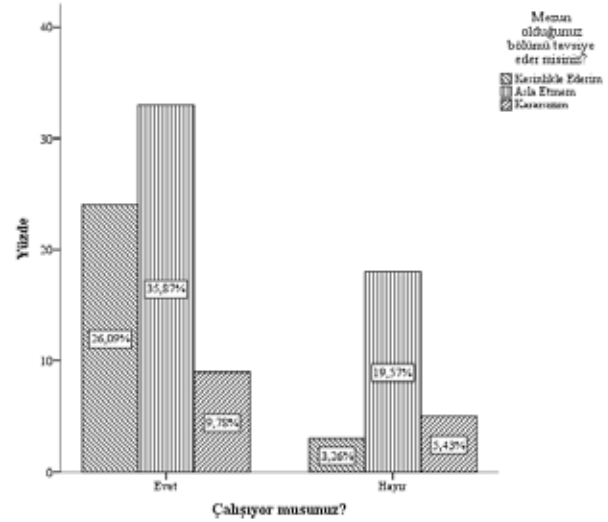
Çalışan katılımcıların, "Kendi bölümünüzle ilgili alanda mı çalışmak istersiniz yoksa başka alanda mı?" sorusuna %25.8'inin "Kendi bölümümle ilgili alanda çalışmak isterim" olarak yanıtlarken, %74.2'si "Başka alanda isterim" cevabını vermiştir. Benzer biçimde, çalışmayan katılımcıların da büyük bir oranı (%84.6) kendi bölümleri dışında bir alanda çalışmak istediklerini belirtmiştir. Genel olarak tüm katılımcıların %77.2'sinin kendi alanında çalışmak istemedikleri bulunmuştur (Şekil 6). Bununla birlikte, katılımcıların çalışma durumu ile kendi bölümlerinin alanında çalışmak isteyip istememeleri arasında istatistiksel bir ilişki bulunamamış ve örneklem büyüklüğünün ise bu sonuç üzerine etkisi küçük düzeyde bulunmuştur ($p>0.05$, Chramer's $V=0.111$, $df=(1)$).

Şekil 6. Çalışma durumuna göre katılımcıların kendi bölümlerinde çalışmak isteyip istememe düzeyleri

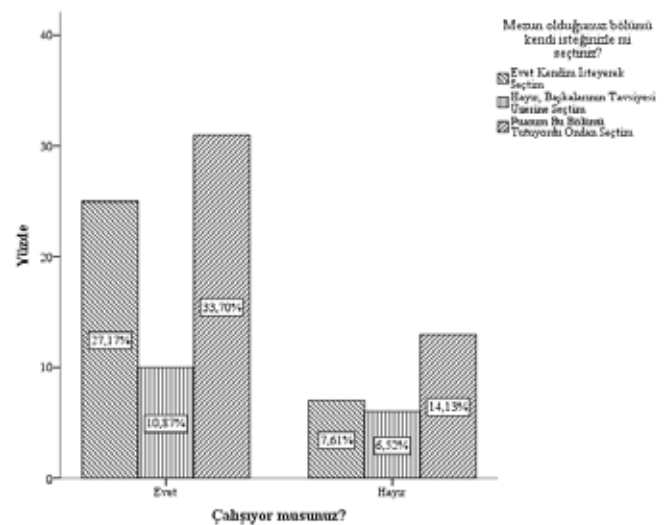
Çalışan katılımcıların “Mezun olduğunuz bölümle ilgili iş olanakları bulabildiniz mi?” sorusuna verdikleri cevaba göre, %72.7’sinin farklı bir alanda çalıştığı ve %27.3’ünün kendi bölümü ile ilgili alanda çalıştığı bulunmuştur. Tüm katılımcıların ise %79.3’ünün kendi bölümü ile ilgili alanda çalışmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Katılımcıların mezun olduğu bölümü tavsiye edip etmemeleri, çalışma durumlarına göre değerlendirilmiştir. Buna göre çalışanların %50’si mezun oldukları bölümü asla tavsiye etmezken, %36.4’ü kesinlikle tavsiye etmiş ve %13.6’sı kararsız olduklarını bildirmiştir. Çalışmayanların ise %69.2’si kesinlikle tavsiye etmezken %11.5’i kesinlikle tavsiye etmiştir ve kalan %19.2’si kararsızdır. Tüm katılımcıların ise %55.4’ü mezun oldukları bölümü asla tavsiye etmezken, %29.3’ü kesinlikle tavsiye etmiş ve %15.2’si kararsız kalmıştır (Şekil 7). Katılımcıların çalışıyor olmaları ya da olmamaları ile mezun oldukları bölümü tavsiye edip etmemeleri arasındaki istatistiksel fark önemsiz bulunmuş ve örneklem büyüklüğünün bu sonuç üzerine etkisi büyük düzeyde bulunmuştur ($p < 0.05$, Chramer’s $V = 0.245$ $df = (2)$).

Şekil 7. Çalışma durumuna göre katılımcıların kendi bölümlerini tavsiye edip etmeme düzeyleri

Mezun olduğunuz bölümü kendi isteğinizle mi seçtiniz sorusuna çalışan katılımcıların %37.9’u “Evet” cevabını verirken %15.2’si “Hayır” yanıtını vermiştir. Puanı yettiği için bu bölümü seçenlerin oranı ise %47 iken, çalışmayan katılımcılarda bu oran %50’dir. Tüm katılımcıların %47.8’i puanı yettiği için bu bölümü tercih etmiştir. Bununla birlikte, %34.8’i bölümü kendi isteği ile seçmiştir (Şekil 8). Bölüme kendi isteğiyle gelip gelmeme ile çalışma durumu arasında istatistik açıdan bir ilişki bulunamamış ve örneklem büyüklüğünün ise bu sonuç üzerine etkisi orta düzeyde bulunmuştur ($p > 0.05$, Chramer’s $V = 0.121$, $df = (2)$).

Şekil 8. Çalışma durumuna göre katılımcıların bölümlerini kendi istekleri ile seçip seçmeme düzeyleri

TARTIŞMA ve SONUÇ

2018 yılı içerisinde gerçekleştirilen bu çalışmada, 2014-2018 yılları arasındaki Balıkçılık Teknolojisi mezunlarının bölüme ilgili istihdam ve memnuniyetleri yansıtılmaya çalışılmıştır.

Yükseköğretim Kurumları Sınavı (YKS) sonuçlarına göre, sınava girip başarılı olan öğrencilerin eğitim almak istediği bölümleri tercih etme aşamasında, aldıkları puanlar belirleyici rol oynamaktadır. Bu puanların yüksek olması üniversite adaylarına istedikleri bölümleri tercih edebilme hakkı tanırken, düşük seviyelerde bulunması ise zorunlu tercihleri veya diğer bir deyişle istemedikleri bölümleri tercih etmek zorunda kalmalarına neden olmaktadır. Bu durumda öğrencilerden gidecekleri bölüm olarak; ulaşımının, eğitim kalitesinin ve sosyal imkânlarının kendilerine en uygun olanlar arasından seçmeleri beklenmektedir. GUBY Balıkçılık Teknolojisi Bölümü'nün eğitim verdiği Gökçeada'nın yaşam koşulları ve ulaşım imkânları ana karada olan başka bölümlere göre daha zorlayıcı olduğundan, öğrencilerin bu bölümü tercih etmeden önce başka alternatifleri düşünmesi muhtemel olarak değerlendirilir. Anket sonucunda, tavsiye ve memnuniyet durumu ile ilgili alınan olumsuz yanıtların başlıca nedeninin öğrencilerin ada koşullarında ulaşımın zor ve kısıtlı olması ile birlikte sosyal faaliyetlerin sınırlı olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir. Bu nedenlerle, Çelik (2020) üniversite öğrencilerinin kariyerlerini planlarken; kariyer iyimserliğini, bölüm uygunluğu ve gelecek için umut düzeyini göz önünde bulundurmalarını önermektedir.

Çalışmanın hazırlandığı döneme kadar Balıkçılık Teknolojisi adı altında devlet kadrolarına alımlar kadrolu olarak gerçekleşmemiştir. Yine bunun da mezunların tercih, tavsiye ve memnuniyetinde olumsuz etki yaptığı düşünülmektedir. Çalışan mezunların, büyük çoğunluğunun özel sektörde ve su ürünleri ile ilgili olmayan alanlarda istihdam edildiği gözlenmiştir. Buna göre; "Çalışıyor musunuz?" ve "Mezun olduğunuz bölümle ilgili iş olanakları bulabildiniz mi?" sorularının çapraz değerlendirilmesinde, mezunların %27.3'ü mezun oldukları bölümün alanı dışında çalıştıklarını belirtmiştir. Gerçekleşen yönelimler doğrultusunda mezunların bölüm hakkındaki memnuniyet ve tavsiye

oranlarının düşük olmasının, istihdam alanlarındaki bu çeşitliliğe bağlı olduğu düşünülmektedir. Balıkçılık Mühendisliği mezunlarının istihdamının araştırıldığı bir çalışmada (Bağcıvan, 2019) kendi alanlarında Mühendis olarak çalışıp çalışmadığı sorulduğunda %44.1 evet, %39 hayır ve %16.9'unun da işsiz olduğu tespit edilmiştir. Bölüm mezunlarının büyük çoğunluğunun kendi mesleklerini icra etmedikleri veya bu alanda çalışmayı tercih etmedikleri ifade edilmektedir. Ankete katılan 59 kişinin çalışma alanları incelendiğinde kamu sektöründe 21 kişi, özel sektörde 5 kişinin kendi alanında bir işte çalıştığı bildirilmektedir. Balıkçılık Teknolojisi bölümü mezunları ile Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği bölümü mezunları karşılaştırıldığında Balıkçılık Teknolojisi mezunlarının kamuda iş olanağı bulamadığı ve özel sektörde çalıştıkları görülmektedir.

TÜİK'in 2021 yılının ilk altı ayında ne eğitimde ne de istihdamda olan genç nüfusun yükseköğretim mezunlarının oranının %40.95 olduğu belirtilmiştir (Anonim, 2021). Bununla birlikte, bu anket çalışmasında ise, GUBY Balıkçılık Teknolojisi Bölümü mezunların istihdamı yaklaşık %72 olarak kaydedilmiştir. Bu durum bölüm mezunları için olumlu olarak değerlendirilebilir. Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği bölümü mezunlarının ise istihdam oranı biraz daha yüksek (%83.1) olduğu bildirilmektedir (Bağcıvan, 2019).

Bölümde verilen eğitimin lisans programı olması mezunlar arasında pozitif yönlendirici bir tercih nedeni olabilir. Aynı zamanda, bu lisans programı diğer bölümler ile karşılaştırıldığında (rekreasyon, turizm, eğitim fakültesi programları vb.) daha düşük puan ile kayıt yapılabiliyor olması da bölümü tercih edilebilir kılmaktadır.

Balıkçılık Teknolojisi Lisans Programı, su ürünleri sektörü için önemli bir nitelikli eleman kaynağı durumundadır. Bölüm, öğrencilerine görmüş oldukları derslerde daha fazla pratik ve uygulama yaptırmayı başarabilir ise sektörün içinde bulunduğu özellikle uygulamalı alanlardaki kalifiye eleman ihtiyacını da büyük ölçüde kapatmaya yardımcı olacaktır.

Günümüzde, yönetici ve ara eleman olarak istihdam edilen bölüm mezunlarının özlük haklarının iyileştirilmesi, yapılan görev ve çalışma karşılığında yeterli gelir elde

edebilmesi; diğer birçok bölüm mezunlarının olduğu gibi Balıkçılık Teknolojisi bölümü mezunlarının da daha iyi şartlarda iş bulmasını ve dolayısıyla bu bölümün daha çok tercih edilmesini sağlayacaktır. Ayrıca, yapılan anket çalışması sonuçlarına göre, Balıkçılık Teknolojisi Bölümünü isteyerek tercih edenlerin mezun olduğu alanda iş bulduğu, farklı nedenlerle tercih edenlerin ise farklı alanlarda iş bulma oranlarının yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu da, bölüm tercihi yapılırken kariyer ve kişinin hedeflerine uygunluğun (Çelik, 2020) göz önüne alınarak belirli bir yol izlenmesi gerektiğini göstermektedir.

TEŞEKKÜR VE AÇIKLAMALAR

Bu çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü'nde tamamlanan 664806 numaralı Yüksek Lisans Tezinden derlenmiştir. Araştırma ve Yayın Etiği ilkelerine uyulmuş, araştırmada kullanılan verilerin toplanması için gerekli olan etik kurul izin belgesi, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 04 Temmuz 2018 tarih ve 2018/04 karar/sayı numarası ile alınmıştır. Yazarlar arasında herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır. Yazar sıralamasında katkı oranları dikkate alınmıştır.

KAYNAKLAR

- Anonim (2018)b. Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Genç Nüfusun Bitirdiği Eğitim Düzeyi. <http://www.TÜİK.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30567> (Erişim Nisan 2018).
- Anonim, (2018)a. ÇOMU Öğrenci ve Mezun İlişkileri Koordinatörlüğü, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi: <http://balikcilik.guby.comu.edu.tr/bolum-bilgileri/genel-bilgiler.html> (Erişim; Nisan, 2019)
- Anonim. (2021). Ne Eğitimde Ne İstihdamda Olan Genç Nüfusun Bitirdiği Eğitim Düzeyi. <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=istihdam-issizlik-ve-ucret-108&dil=1> (Erişim, Temmuz 2021).
- Bağcıvan, H. (2019). Balıkçılık Teknolojisi Mühendisliği Bölümü Mezunlarının İstihdam Durumlarının İstatistiksel Analizi. Yüksek Lisans Tezi, Ordu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, 41 s.
- Çakır, Ö. ve Kellevezir, I. (2020). Yükseköğretim

- Mezunlarında İşsizlik ve Nitelik Uyumsuzluğu Olgusu: UNI-VERİ Araştırma Sonuçları Işığında Bir Değerlendirme. *Çalışma İlişkileri Dergisi*, 1(1), 1–17.
- Çelik, M. (2020). Dördü Bir Arada: Kariyer Uyumunun Yordayıcıları Olarak İyimserlik, Umut, Bölüm Uygunluğu ve İstihdam Edilebilirlik. *Academia Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 293–305.
- Erikli, S. ve Bayat, B. (2019). Üniversite Mezunu Uzun Süreli Genç İşsizlerin Eğitim ve Çalışma Yaşamı Beklentisi: Ankara Örneği. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 19(43), 297-331
- Houston, A. (2004). Anket hazırlama kılavuzu. *Retrieved August, 24, 2018.* https://yunus.hacettepe.edu.tr/~tonta/courses/spring2009/bby606/Anket_Hazirlama_Kilavuzu.pdf (Erişim Mayıs, 2018).
- Savaşır, R. (1999). Türkiye ve Avrupa Birliği ülkelerinde küçük ve orta boyutlu işletmeler açısından istihdam politikaları. *Kamu-İş Eğitim Yayını*. 345s.
- Tan, S., Seki, İ. ve Akbulut, M. (2014). Doğal kaynakların kullanımı ve sürdürülebilirliği açısından su ürünleri sektörünün mevcut durumu ve SWOT analizi: Türkiye Tr22 Bölgesi Örneği. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi* (9:1), 125-136.
- Uzgören, N. ve Uzgören, E. (2015). Dumlupınar Üniversitesi Lisans Öğrencilerinin Memnuniyetini Etkileyen Bireysel Özelliklerin İstatistiksel Analizi—Hipotez Testi, Ki-Kare Testi ve Doğrusal Olasılık Modeli. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 17.
- Warr, P. (1990). The measurement of well-being and other aspects of mental health. *Journal of Occupational Psychology*, 63(3), 193–210.
- Wright, T. A. and Doherty, E. M. (1998). Organizational Behavior “Rediscovered” the Role of Emotional Well-Being. *Journal of Organizational Behavior*, 19(5), 481–485.
- Yeşilayer, N., Şenol, A. K. I. N., Coşkun, M. (2016). Su Ürünleri Mühendislerinin Sorunları ve Çözüm Önerileri. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*, (13), 1-12.